

Sürdürülebilirlik uyum raporu ilkelerinin finansal olmayan kilit performans göstergelerine etkisi

Impact of sustainability compliance report principles on non-financial key performance indicators

Ali Aykut Peker¹

¹ Öğr. Gör. Dr., Aksaray Üniversitesi,
Aksaray, Türkiye,
aykutpeker@aksaray.edu.tr

ORCID: 0000-0002-4894-7434

Öz

Çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporu ilkelerinin finansal olmayan kilit performans göstergelerine etkisinin tespit edilmesidir. Bu amaç kapsamında, BİST sürdürülebilirlik endeksinde yer alan 75 şirket üzerinde çalışma gerçekleştirilmiştir. Şirketlerin 2022 yılına ait sürdürülebilirlik uyum raporları, finansal raporları ve faaliyet raporları içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Elde edilen veriler sayısallaştırılarak SPSS paket programı ile analiz edilmiş, korelasyon ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda; sürdürülebilirlik uyum raporu genel ilkeler, çevresel ilkeler ve sosyal ilkeler ile finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında ilişkiler tespit edilmiştir. Kurumsal yönetim ilkeleri ile finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında bir ilişki tespit edilememiştir. İlişkisi tespit edilen çevresel, sosyal ve genel ilkelerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik Raporu, Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi, Finansal Olmayan Kilit Performans Göstergeleri

JeI Kodları: M40, M41, M42

Başvuru/Submitted: 3/04/2024

Revizyon/ Revised: 10/06/2024

Kabul/Accepted: 15/06/2024

Yayın/Online Published: 25/06/2024

Abstract

The study aims to determine the impact of sustainability and compliance report principles on non-financial key performance indicators. Within the scope of this purpose, the study was conducted on 75 companies in the BIST sustainability index. Sustainability compliance reports, financial reports, and annual reports of the companies for 2022 were analyzed using content analysis. The data obtained were quantified and analyzed with the SPSS package program, and correlation and regression analyses were performed. As a result of the study, relationships were found between triple-bottom-line reporting general principles, environmental principles, social principles, and non-financial key performance indicators. No relationship was found between corporate governance principles and key non-financial performance indicators. It has been determined that environmental, social, and general principles have a significant positive effect on non-financial key performance indicators.

Keywords: Sustainability Report, Sustainability Principles Compliance Framework, Non-Financial Key Performance Indicators

JeI Codes: M40, M41, M42

Atf/Citation: Peker, A. A.,
Sürdürülebilirlik uyum raporu ilkelerinin
finansal olmayan kilit performans
göstergelerine etkisi, bmij (2024) 12 (2):
329-344 doi:
<https://doi.org/10.15295/bmij.v12i2.2374>

Extended Abstract

Impact of sustainability compliance report principles on non-financial key performance indicators

Literature

Research subject

The subject of the study, sustainability, is the impact of reporting on business financial and non-financial performance.

Research purpose and importance

The study aims to determine the impact of sustainability and compliance report principles on non-financial key performance indicators. From the perspective of information users, financial reports only provide information on the commercial activities of enterprises. In today's world, especially investors, businesses demand non-financial information such as environmental, social, and corporate governance. Sustainability reports published by enterprises meet the demands of information users. This study aims to determine how sustainability reports, which meet the demands of information users, affect the non-financial indicators of enterprises.

Contribution of the article to the literature

When the literature was examined, it was determined that studies were determining the effect of sustainability principles on business performance. However, no study has been found that determines the impact of these principles on non-financial financial indicators. In this context, the study is thought to contribute to the literature in this aspect.

Design and method

Research type

The type of study is a research article.

Research problems

The problem of the study is whether sustainability principles affect key non-financial performance indicators of businesses.

Data collection method

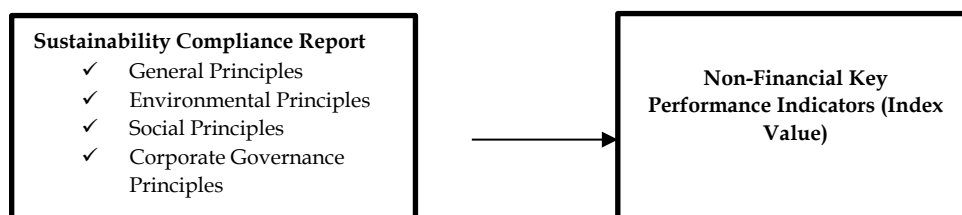
Within the scope of the purpose of the research, applications were carried out on companies traded on the BIST Sustainability Index. The companies' General, environmental, social, and corporate governance principles were analyzed through BIST Sustainability Index sustainability compliance reports. In addition, non-financial key performance indicators were obtained by analyzing companies' annual and financial reports. The content analysis technique analyzed companies' annual and financial sustainability reports in the research.

Quantitative/qualitative analysis

Correlation and regression analyses were carried out for the digitized data in the study.

Research model

The research model is shown in the section below.

Research hypotheses

The hypotheses formed within the framework of the research model are shown below.

H₁= The general principles in the sustainability compliance report significantly positively affect companies' non-financial key performance indicators.

H₂= Environmental principles in the sustainability compliance report positively and significantly affect companies' non-financial key performance indicators.

H₃= Social principles in the sustainability compliance report positively and significantly affect companies' key non-financial performance indicators.

H₄= Corporate governance principles in the sustainability compliance report significantly positively affect companies' key non-financial performance indicators.

Findings and discussion

Findings as a result of the analysis

According to the study's findings, the companies subject to the analysis partially comply with the principles included in the sustainability compliance reports, even at the lowest level. There is a relationship between general principles, environmental principles, social principles, and non-financial key performance indicators in sustainability principles. No relationship was found between non-financial key performance indicators and corporate governance principles. In addition, it has been determined that environmental, social, and general principles have a significant positive effect on non-financial key performance indicators.

Hypothesis test results

HYPOTHESIS TEST RESULTS	Accept/Reject	Explain
H ₁ = The general principles in the sustainability compliance report significantly positively affect companies' non-financial key performance indicators.	Accept	Sig.(p) value is less than 0.05, positive beta value.
H ₂ = Environmental principles in the sustainability compliance report positively and significantly affect companies' non-financial key performance indicators.	Accept	Sig.(p) value is less than 0.05, positive beta value.
H ₃ = Social principles in the sustainability compliance report positively and significantly affect companies' key non-financial performance indicators.	Accept	Sig.(p) value is less than 0.05, positive beta value.
H ₄ = Corporate governance principles in the sustainability compliance report significantly positively affect companies' key non-financial performance indicators.	Reject	The relationship could not be determined.

Conclusion, recommendation, and limitations**Results of the article**

Businesses that want to gain a sustainable competitive advantage over their competitors should focus more on general, environmental, and social principles rather than corporate governance principles when sharing their non-financial information with information users. As mentioned in the previous sections, sustainability reports, which were partially made mandatory in Turkey with the communiqué published in 2020, were analyzed through the PDP.

Suggestions based on results

For future academic studies, it may be suggested that sustainability reports of different years be compared and the impact of these reports on financial/non-financial performance be determined.

Limitations of the article

When the reports of 75 companies in the BIST sustainability index are analyzed, it is seen that the companies published these reports only in 2022, so only data from 2022 could be used in this study. This situation can be considered as a limitation of the study.

Giriş

Küreselleşmeyle birlikte artan rekabet ortamında rakiplerine karşı sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamak isteyen işletmeler için sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması, kuruluşların günlük olarak uğraştığı en önemli konulardan biri haline gelmiştir (Lodhia ve Sharma, 2019, s. 309). Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması, sosyal ve çevresel konuların yönetimine ve raporlanmasına verilen kurumsal bir yanıt olarak ifade edilebilir (Lodhia ve Hess, 2014, s. 43). Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması, kurumsal itibarı korumakta ve bir kuruluşun itibar riskini yönetmek için kullanılacak stratejilerin ana hatlarını oluşturmaktadır (Hogan ve Lodhia, 2011, s. 269). 1990'lı yılların ortasında John Elkington tarafından Amerika'nın sürdürülebilir performansını ölçmek amacıyla ileri sürülen sürdürülebilirlik muhasebesi, işletme performansının "3 P" olarak adlandırılan Planet (Çevre), People (Sosyal) ve Profit (Kâr) bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır (Elkington ve Rowlands, 1999, s. 42). Başka bir ifadeyle işletmeler ve/veya sorumlu yöneticiler çeşitli uygulamaları ile insanlara, gezegenlere ve işletme kârlılığına değer katmalıdırlar (Hultberg ve Pal, 2023, s. 3). Sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması, klasik finansal bilgiler ışığında işletme performansını ölçmekten ziyade, işletmeye ait sosyal ve çevresel boyutlarında raporlama kapsamına dâhil edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Arslan ve Kısacık, 2017, s. 25). Bir başka ifade ile sürdürülebilirlik muhasebesi ve raporlaması, işletmeler için uzun vadeli stratejik hedeflere ulaşabilmeleri ve rekabet avantajı elde edebilmeleri adına, işletmeler bağlamında ekonomik refahın yanı sıra sosyal adalet ve çevresel kaliteye de odaklanması gerektiğini savunmaktadır (Mok, vd., 2022, s. 363).

Kilit Performans Göstergeleri (KPG), kısaca işletmelerin performansını ölçen göstergeler şeklinde tanımlanabilir. KPG'ler, şirketlerin performanslarını ölçmelerinin yanı sıra aynı zamanda stratejik hedeflerine ulaşabilmeleri adına kullandıkları üst düzey göstergelerdendir. KPG'ler, performansı temsil ettiğinden dolayı genel manada finansal bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Fakat KPG'ler, uzun vadeli stratejik hedeflere ulaşmaya yardımcı olmak için önemli bir oranda finansal olmayan göstergeleri de bünyesinde barındırmaktadır. (Cavlak, 2021, s. 81). Finansal olmayan bilgilerin doğası gereği, açıklamalar hazırlanırken yalnızca yönetmelik ve/veya yönergeler değil, aynı zamanda kurumsal diyalog yoluyla paydaş bilgi ihtiyaçlarının da dikkate alınması gerekmektedir (Hussainey ve Salama, 2010, s. 230). Günümüz şartlarında şirketlerin faaliyetleri ve performansları yatırımcılar, çalışanlar, tüketiciler, tedarikçiler ve diğer paydaşlar grupları tarafından sürekli olarak inceleme altındadır (Lehner ve Harrer, 2019, s. 365). Paydaş gruplarının çoğunluğu firmaların sürdürülebilir kalkınmaya katkılarını önemsemekte ve finansal olmayan bilgileri şirketlerden talep etmektedirler (Mio vd., 2020, s. 2466). Finansal olmayan açıklamalar, düzenlenmiş ve çeşitli tebliğlerle zorunlu kılınmış olmasına rağmen bir nebze de olsa hala şirketlerin kendi kararlarına bağlıdır. Bu bağlamda paydaş gruplarının şirketlerden talep ettiği çeşitli bilgilere finansal olmayan kilit performans göstergeleri vasıtasıyla cevap verilebileceği düşünülmektedir (Zarzycka ve Krasodomska, 2022, s. 140).

İşletmelerin sürdürülebilirliklerini sağlamaları amacıyla faaliyet sonuçlarını yani performanslarını ölçmeleri gerekmektedir. Bu ölçümün etki bir şekilde yönetilebilmesi adına önemli kriterlerden bir tanesi kilit performans göstergeleridir. KPG'ler üst düzey yöneticilere, kuruluşları hakkında nasıl performans gösterdikleri, performans ile ortaya konulan hedefler arasında uyum olup/olmadığı hususunda çeşitli bilgiler sunmayı amaçlamaktadır. KPG'ler üst düzey (tepe yönetim) ve düşük düzey (orta ve alt kademe) olarak sınıflandırılabilir. Üst düzey KPG'ler işletmenin genel performansı hususunda bilgi sunarken, düşük düzey göstergeler ise süreçlere yönelik performans değerlendirmesi gerçekleştirilmektedir.

Çalışmanın amacı, sürdürülebilirlik uyum raporu açıklamalarının finansal olmayan kilit performans göstergelerine etkisinin tespit edilmesidir. Bu amaç kapsamında BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde işlem gören 75 şirket üzerine araştırma gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de 02.10.2020 tarihli 31262 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kurumsal Yönetim Tebliği'ne göre, halka açık şirketlerin yıllık faaliyet raporlarına ek olarak "Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi" kapsamında sürdürülebilirlik uyum raporu yayınlaması gerektiği belirtilmiştir. Tebliğde, halka açık şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim ilkelere ait bilgileri "uy ya da açıkla" prensibiyle (kısmen zorunluluk haline getirilerek) bilgi kullanıcıları ile paylaşması gerektiği belirtilmiştir. Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Raporu'nun amacı; borsada işlem gören şirketlerin çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim konusundaki farkındalığını artırmak, borsada sürdürülebilirlik endeksi oluşturmak ve yatırımcılara yönelik çeşitli bilgiler sunarak bu bağlamda ürünler geliştirilmesini sağlamaktır. Literatür incelendiğinde sürdürülebilirlik uyum raporu ile finansal olmayan göstergeler bağlamında çalışmanın olmaması bu çalışmanın önemini ortaya koymakla birlikte literatürde yer alan boşluğun da dolduracağı düşünülmektedir.

Literatür taraması

Sürdürülebilirlik uyum raporu ve sürdürülebilirlik raporları çerçevesinde ulusal ve uluslararası yayınlara yönelik literatür taraması aşağıdaki kısımda gösterilmektedir.

Apak (2023) çalışmasında, sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan çevresel ilkelerin, şirketlerin finansal performansına olan etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, çevresel ilkelerin şirketlerin finansal performansını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Koçyiğit vd. (2023) çalışmasında, sürdürülebilirlik ilkeleri uyum çerçevesinde açıklanması öngörülen bilgilerin, şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında yeterli seviyede açıklanıp/açıklanmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarının yeterli seviyede açıklandığı ve uygulandığı tespit edilmiştir.

Açıköz (2022) çalışmasında, sürdürülebilirlik raporlarının firmaların piyasa performansına olan etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, sürdürülebilirlik raporlarının piyasa performansı hususunda firmalara herhangi bir avantaj sağlamadığı tespit edilmiştir.

Alpay ve Varıcı (2022) çalışmasında, sürdürülebilirlik raporlarının, şirketlerin kazanç yönetimi üzerindeki etkisini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, çevresel ilkeler ile kazanç yönetimi arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

Amosun vd. (2022) çalışmasında, sosyal ve çevresel muhasebe olarak da adlandırılabilen sürdürülebilirlik raporlarının, işletme performansı üzerindeki etkisini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, sürdürülebilirlik raporlarının işletme performansını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Emir ve Kıymık (2021) çalışmasında, Borsa İstanbul'da metal eşya, makine endeksinde yer alan şirketlerin sürdürülebilirlik düzeyleri ile işletme performansı arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, sürdürülebilirlik düzeyinin şirketlerin finansal performansını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Olatunji ve Olaoye (2021) çalışmasında, bankacılık sektöründe faaliyetlerini sürdüren şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarının, şirketlerin finansal performansına olan etkisini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda, sürdürülebilirlik raporlarının bankaların finansal performansını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Güngör (2019) çalışmasında, BİST 100 endeksinde yer alan şirketlerin sürdürülebilirlik faaliyetleri ile firma değerleri arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda, şirketlerin sürdürülebilirlik faaliyetleri ile firma değeri arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Süklüm ve Hiçyorulmaz (2019) çalışmasında, sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarının teorik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, şirketlerin sürdürülebilirlik raporlarında özellikle çevresel konularda yeterli bilgileri yeterli seviyede açıkladığı tespit edilmiştir.

Düzer ve Önce (2018) çalışmasında, şirketlerin sürdürülebilirlik düzeyleri ile işletme performansı arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, şirketlerin sürdürülebilirlik düzeylerinin işletme performansı üzerinde anlamlı düzeyde pozitif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Hourneaux vd. (2018) çalışmasında, sürdürülebilirlik raporlarının işletme performansına olan etkisini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışmanın sonucunda sürdürülebilirlik raporlarının işletme performansını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Özkan vd. (2018) çalışmasında, sürdürülebilirlik raporları kapsamında yapılan açıklamaların işletme karlılığına olan etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda, çevresel ve sosyal ilkelerin işletme karlılığını anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkilediği tespit edilmiştir.

Literatür taraması incelendiğinde, sürdürülebilirlik raporları ile yapılan çalışmaların teorik çalışmalar ve/veya sürdürülebilirlik raporlarının işletme performansına olan etkisini tespit etmeye yönelik çalışmalar olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma ile sürdürülebilirlik uyum raporları ilkelerinin işletmelerin finansal olmayan performansına olan etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda literatürde bu kapsamda bir çalışmanın olmaması hem çalışmanın önemini ortaya koymakta hem de literatürde yer alan bu boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

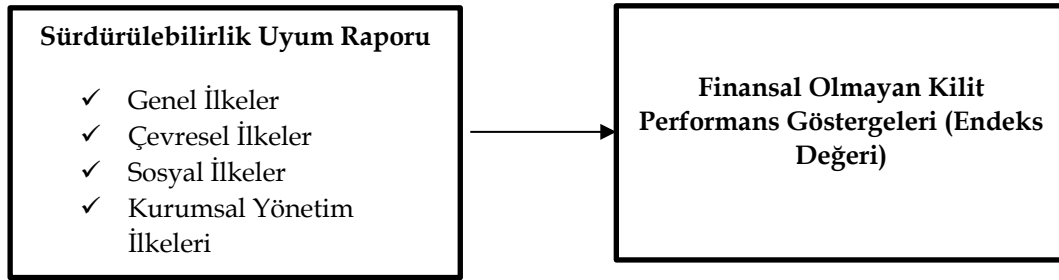
Araştırmanın metodolojisi

Araştırmanın amacı ve yöntemi

Araştırmanın amacı, sürdürülebilirlik uyum raporu açıklamalarının finansal olmayan kilit performans göstergelerine etkisinin tespit edilmesidir. Araştırmanın amacı kapsamında BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde işlem gören şirketler üzerine uygulamalar gerçekleştirilmiştir. BİST Sürdürülebilirlik Endeksi sürdürülebilirlik uyum raporları vasıtasıyla şirketlerin genel ilkeleri, çevresel ilkeleri, sosyal ilkeleri ve kurumsal yönetim ilkeleri incelenmiştir. Ayrıca finansal olmayan kilit performans göstergeleri ise şirketlerin faaliyet ve finansal raporları analiz edilerek elde edilmiştir. Araştırmada, şirketlerin sürdürülebilirlik, faaliyet ve finansal raporları içerik analizi tekniği ile incelemeye tabii tutulmuştur.

Araştırmanın modeli ve hipotezleri

Araştırmanın modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli çerçevesinde oluşturulan hipotezler aşağıda gösterilmiştir.

H₁: Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan genel ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkiler.

H₂: Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan çevresel ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkiler.

H₃: Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan sosyal ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkiler.

H₄: Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan kurumsal yönetim ilkeleri, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini anlamlı düzeyde pozitif yönlü etkiler.

Veri toplama aracı

Araştırma kapsamında, sürdürülebilirlik endeksinde yer alan 75 şirket üzerine uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Şirketlerin sürdürülebilirlik, faaliyet ve finansal raporlarına Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) vasıtasıyla ulaşılmıştır. Sürdürülebilirlik ilkeleri Uyum Çerçevesi 2020 yılında yayımlanan tebliğ ile şirketler için “uy ya da açıkla” prensibiyle zorunluluk haline getirilmiştir. Yayımlanan bu güncel tebliğ ile şirketler, sürdürülebilirlik raporlarını yayımlamaya başlamış fakat KAP’da sadece 2022 yılına ait sürdürülebilirlik raporlarının açıklandığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada sadece 2022 yılı verileri kullanılabilmiştir. Finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeks değeri ise, şirketlerin 2022 yılına ait faaliyet ve finansal raporlarına ulaşılarak elde edilmiştir.

Verilerin analizi

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen şablon çerçevesinde, şirketlerin “uy ya da açıkla” prensibiyle kamuya paylaştığı bilgilerin, evet için “3”, kısmen için “2”, hayır için “1, ilgisiz için “0” puan verilerek verilerin sayısallaştırma işlemi gerçekleştirilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen format çerçevesinde Sürdürülebilirlik Uyum Raporu Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Sürdürülebilirlik Uyum Raporu

A. Genel İlkeler		Evvet	Hayır	Kısmen	İlgisiz	Açıklama
A1. Strateji, Politika ve Hedefler						
A1.1	Ortaklık yönetim kurulu tarafından öncelikli çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ÇSY) konuları, riskleri ve fırsatları belirlenmiştir.					
	Ortaklık yönetim kurulu tarafından ÇSY politikaları (Örn: Çevre Politikası, Enerji Politikası, İnsan Hakları ve Çalışan Politikası vb.) oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır.					
A1.2	ÇSY politikaları kapsamında belirlenen kısa ve uzun vadeli hedefler kamuya açıklanmıştır.					
A2. Uygulama/İzleme						
A2.1	ÇSY politikalarının yürütülmesinden sorumlu komiteler ve/veya birimler ile ÇSY konularıyla ilgili ortaklıktaki en üst düzey sorumlular ve görevleri belirlenerek kamuya açıklanmıştır.					
	Sorumlu komite ve/veya birim tarafından, politikalar kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler yıl içinde en az bir kez yönetim kuruluna raporlanmıştır.					
A2.2	ÇSY hedefleri doğrultusunda uygulama ve eylem planları oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır.					
A2.3	ÇSY Kilit Performans Göstergeleri (KPG) ile söz konusu göstergelere yıllar bazında ulaşma düzeyi kamuya açıklanmıştır.					
A2.4	İş süreçlerine veya ürün ve hizmetlere yönelik sürdürülebilirlik performansını iyileştirici faaliyetler kamuya açıklanmıştır.					
A3. Raporlama						
A3.1	Faaliyet raporlarında ortaklığın sürdürülebilirlik performansına, hedeflerine ve eylemlerine ilişkin bilgi anlaşılabilir, doğru ve yeterli bir şekilde verilmiştir.					
A3.2	Ortaklık tarafından, faaliyetlerinin Birleşmiş Milletler (BM) 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından hangileri ile ilişkili olduğuna ilişkin bilgi kamuya açıklanmıştır.					
A3.3	ÇSY konularında aleyhte açılan ve/veya sonuçlanan, ÇSY politikaları açısından önemli nitelikteki ve/veya faaliyetleri önemli ölçüde etkileyecek davalar kamuya açıklanmıştır.					
A4. Doğrulama						
A4.1	Ortaklığın ÇSY Kilit Performans ölçümleri bağımsız üçüncü tarafça doğrulanmış ve kamuya açıklanmıştır.					
B. Çevresel İlkeler						
B1	Ortaklık, çevre yönetimi alanındaki politika ve uygulamalarını, eylem planlarını, çevresel yönetim sistemlerini (ISO 14001 standardı ile bilinmektedir) ve programlarını kamuya açıklamıştır.					
B2	Çevre yönetimine ilişkin bilgilerin verilmesinde hazırlanan çevresel raporlara ilişkin olarak raporun kapsamı, raporlama dönemi, raporlama tarihi, raporlama koşulları ile ilgili kısıtlar kamuya açıklanmıştır.					
B3	A2.1'de verilmiştir.					
B4	Menfaat sahipleri (Yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve çalışanlar gibi) bazında performans teşvik sistemleri kapsamında ödüllendirme kriterlerine dahil edilen çevresel hedefler kamuya açıklanmıştır.					
B5	Öncelikli olarak belirlenen çevresel sorunların iş hedeflerine ve stratejilerine nasıl entegre edildiği kamuya açıklanmıştır.					
B6	A2.4'te verilmiştir.					
B7	Operasyon süreci dahil ortaklık değer zinciri boyunca tedarikçi ve müşterileri de kapsayacak şekilde çevresel konuların nasıl yönetildiği, iş hedeflerine ve stratejilere nasıl entegre edildiği kamuya açıklanmıştır.					
B8	Çevre konusunda ilgili kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının politika oluşturma süreçlerine dahil olunup olunmadığı ve bu kurum ve kuruluşlarla yapılan iş birlikleri kamuya açıklanmıştır.					
B9	Çevresel göstergeler (Sera gazı emisyonları (Kapsam-1 (Doğrudan), Kapsam-2 (Enerji dolaylı), Kapsam-3 (Diğer dolaylı), hava kalitesi, enerji yönetimi, su ve atık su yönetimi, atık yönetimi, biyoçeşitlilik etkileri) ışığında çevresel etkileri ile ilgili bilgileri dönemsel olarak karşılaştırılabilir bir şekilde kamuya açıklanmıştır.					
B10	Verileri toplamak ve hesaplamak için kullanılan standart, protokol, metodoloji ve baz yıl ayrıntıları kamuya açıklanmıştır.					
B11	Önceki yıllarla karşılaştırmalı olarak rapor yılı için çevresel göstergelerinin artış veya azalışı kamuya açıklanmıştır.					
B12	Çevresel etkilerini azaltmak için kısa ve uzun vadeli hedefler belirlenmiş, bu hedefler ve geçmiş yıllarda belirlenen hedeflere göre ilerleme durumu kamuya açıklanmıştır.					
B13	İklim krizi ile mücadele stratejisi oluşturulmuş ve planlanan eylemler kamuya açıklanmıştır.					
B14	Ürünler ve/veya hizmetlerin çevreye potansiyel olumsuz etkisini önlemek veya bu etkileri minimuma indirmek amacıyla program ya da prosedürler oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır.					
	Üçüncü tarafların (örn. tedarikçi, alt yüklenici, bayi vb.) sera gazı emisyon miktarlarında azaltım sağlamaya yönelik aksiyonlar alınmış ve bu aksiyonlar kamuya açıklanmıştır.					

B15	Çevresel etkileri azaltmaya yönelik girişim ve projelerin sağladığı çevresel fayda/kazanç ve maliyet tasarrufları kamuya açıklanmıştır.				
B16	Enerji tüketimi (doğal gaz, motorin, benzin, LPG, kömür, elektrik, ısıtma, soğutma vb.) verileri Kapsam-1 ve Kapsam-2 olarak kamuya açıklanmıştır.				
B17	Raporlama yılında üretilen elektrik, ısı, buhar ve soğutma hakkında kamuya açıklama yapılmıştır.				
B18	Yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, sıfır veya düşük karbonlu elektriğe geçiş konusunda çalışmalar yapılmış ve kamuya açıklanmıştır.				
B19	Yenilenebilir enerji üretim ve kullanım verileri kamuya açıklanmıştır.				
B20	Enerji verimliliği projeleri yapılmış ve enerji verimliliği projeleri sayesinde elde edilen enerji tüketim ve emisyon azaltım miktarı kamuya açıklanmıştır.				
B21	Su tüketimi, varsa yer altından veya yer üstünden çekilen, geri dönüştürülen ve deşarj edilen su miktarları, kaynakları ve prosedürleri kamuya açıklanmıştır.				
B22	Operasyonlar veya faaliyetlerinin herhangi bir karbon fiyatlandırma sistemine (Emisyon Ticaret Sistemi, Cap & Trade veya Karbon Vergisi) dâhil olup olmadığı kamuya açıklanmıştır.				
B23	Raporlama döneminde biriken veya satın alınan karbon kredisi bilgisi kamuya açıklanmıştır.				
B24	Ortaklık içerisinde karbon fiyatlandırması uygulanıyor ise ayrıntıları kamuya açıklanmıştır.				
B25	Ortaklığın çevresel bilgilerini açıkladığı platformlar kamuya açıklanmıştır.				
C. Sosyal İlkeler					
C1. İnsan Hakları ve Çalışan Hakları					
C1.1	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Türkiye'nin onayladığı ILO Sözleşmeleri ve diğer ilgili mevzuatı kapsayacak şekilde Kurumsal İnsan Hakları ve Çalışan Hakları Politikası oluşturulmuş, politikanın uygulanmasıyla ilgili sorumlular belirlenmiş ve politika ile sorumlular kamuya açıklanmıştır.				
C1.2	Tedarik ve değer zinciri etkileri de gözetilerek adil iş gücü, çalışma standartlarının iyileştirilmesi, kadın istihdamı ve kapsayıcılık konularına (cinsiyet, ırk, din, dil, medeni durum, etnik kimlik, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, ailevi sorumluluklar, sendikal faaliyetler, siyasi görüş, engellilik, sosyal ve kültürel farklılıklar vb. konularda ayırım yapılmaması gibi) çalışan haklarına ilişkin politikasında yer verilmiştir.				
C1.3	Belirli ekonomik, çevresel, toplumsal faktörlere duyarlı kesimlerin (düşük gelirli kesimler, kadınlar vb.) veya azınlık haklarının/fırsat eşitliğinin gözetilmesi konusunda değer zinciri boyunca alınan önlemler kamuya açıklanmıştır.				
C1.4	Ayrımcılığı, eşitsizliği, insan hakları ihlallerini, zorla çalıştırmayı ve çocuk işçi çalıştırılmasını önleyici ve düzeltici uygulamalara ilişkin gelişmeler kamuya açıklanmıştır.				
C1.5	Çalışanlara yapılan yatırım (eğitim, gelişim politikaları), tazminat, tanınan yan haklar, sendikalaşma hakkı, iş/hayat dengesi çözümleri ve yetenek yönetim konularına çalışan haklarına ilişkin politikasında yer verilmiştir.				
	Çalışan şikâyetleri ve anlaşmazlıkların çözümüne ilişkin mekanizmalar oluşturularak uyumsuzluk çözüm süreçleri belirlenmiştir.				
	Çalışan memnuniyetinin sağlanmasına yönelik olarak raporlanan dönem içinde yapılan faaliyetler kamuya açıklanmıştır.				
C1.6	İş sağlığı ve güvenliği politikaları oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır.				
	İş kazalarını önleme ve sağlığın korunması amacıyla alınan önlemler ve kaza istatistikleri kamuya açıklanmıştır.				
C1.7	Kişisel verilerin korunması ve veri güvenliği politikaları oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır.				
C1.8	Etik politikası oluşturulmuş ve kamuya açıklanmıştır				
C1.9					
C1.10	Çalışanlara ÇSY politikaları ve uygulamaları konusunda bilgilendirme toplantıları ve eğitim programları düzenlenmiştir.				
C2. Paydaşlar, Uluslararası Standartlar ve İnisiyatifler					
C2.1	Müşteri şikâyetlerinin yönetimi ve çözümüne ilişkin müşteri memnuniyeti politikası düzenlenmiş ve kamuya açıklanmıştır.				
C2.2	Paydaşlarla yürütülen iletişim (hangi paydaş, konu ve sıklık) hakkında bilgiler kamuya açıklanmıştır.				
C2.3	Raporlamalarda benimsenen uluslararası raporlama standartları açıklanmıştır.				
C2.4	Sürdürülebilirlik ile ilgili benimsenen prensipler, imzacı veya üye olunan uluslararası kuruluş, komite ve ilkeler kamuya açıklanmıştır.				
C2.5	Borsa İstanbul'un ve/veya uluslararası endeks sağlayıcıların sürdürülebilirlik endekslerinde yer almak için geliştirmelerde bulunulmuş, çalışmalar yürütülmüştür.				
D. Kurumsal Yönetim İlkeleri					
D1	Sürdürülebilirlik alanındaki tedbirler ve stratejilerin belirlenmesinde menfaat sahiplerinin görüşlerine başvurulmuştur.				
D2	Sosyal sorumluluk projeleri, farkındalık etkinlikleri ve eğitimler ile sürdürülebilirlik konusu ve bunun önemi hakkında farkındalığın artırılması konusunda çalışmalar yapılmıştır.				

Kaynak: (Sermaye Piyasası Kurulu, 2024)

Tablo 1 incelendiğinde, sürdürülebilirlik uyum raporu temelde 4 ilkeden oluşmaktadır. Bu ilkeler; genel ilkeler, çevresel ilkeler, sosyal ilkeler ve kurumsal yönetim ilkeleri olarak sınıflandırılmıştır. Genel ilkeler; işletmelere yönelik strateji, politika, hedef, uygulama ve raporlama olarak belirlenmiştir. Çevresel ilkeler, işletmelere yönelik çevresel hedefler, stratejiler ve kısaca çevresel uygulamalar hakkında bilgi sunmaktadır. Sosyal ilkeler, işletmelere yönelik insan hakları, çalışan hakları ve paydaşlar hakkında bilgi sunmaktadır. Kurumsal yönetim ilkeleri ise, işletmelerin yönetim faaliyetleri hususunda çeşitli bilgiler sunmaktadır.

Finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeks değeri için Zarzycka ve Krasodomska (2022) çalışmasında kullandığı doğrusal regresyon analizinden yararlanılmıştır. Zarzycka ve Krasodomska (2022) çalışmasında endeks değerine ulaşabilmek amacıyla aşağıda yer alan modeli kullanmışlardır.

$$ENDEKS = bo + b1\text{Çalışanlar} + b2\text{Çevre} + b3\text{Müşteri} + b4\text{Yatırım} + b5\text{Raporlama Standartları} + b6\text{Finansal Olmayan Raporlama Deneyimi} + b7\text{Ödeme Gücü} + b8\text{Net Kar Marjı} + b9\text{Büyükölük}$$

Zarzycka ve Krasodomska (2022) çalışmasında; Endeks değeri bağımlı değişken iken; çalışanlar, çevre, müşteri, yatırım, raporlama standartları, finansal olmayan raporlama deneyimi bağımsız değişken; ödeme gücü, net kar marjı ve büyükölük ise kontrol değişkenleridir. Endeks değerine ulaşabilmesi amacıyla yapılan puanlama sistemi Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Finansal Olmayan Kilit Performans Endeks Değeri

Değişkenler	Puanlama Sistemi	Raporlar
Çalışanlar	Çalışanlar ile ilgili bilgi varsa “1 puan”, yoksa “0 puan”	Faaliyet Raporları
Çevre	Çevre ile ilgili bilgi varsa “1 puan”, yoksa “0 puan”	Faaliyet Raporları
Müşteriler	Müşteriler ile ilgili bilgi varsa “1 puan”, yoksa “0 puan”	Faaliyet Raporları
Yatırımlar	Yatırımlar ile ilgili bilgi varsa “1 puan”, yoksa “0 puan”	Faaliyet Raporları
Raporlama Standartları	Raporlama Standartları kullanılıyorsa “1 puan”, kullanılmıyorsa “0 puan”	Finansal Raporlar
Finansal Olmayan Raporlama Deneyimi	Finansal olmayan raporlama kullanılıyorsa “1 puan”, kullanılmıyorsa “0 puan”	Finansal ve Faaliyet Raporları
Ödeme Gücü	Toplam Borç/ Toplam Varlık	Finansal Raporlar
Net Kar Marjı	Net Kar/ Net Satışlar	Finansal Raporlar
Büyükölük	Toplam Varlıkların Logaritması	Finansal Raporlar

Kamu Aydınlatma Platformu Sürdürülebilirlik Endeksi’nde yer alan şirket sayısı 80’dir. Sürdürülebilirlik uyum raporuna ulaşamayan şirketler analiz dışında bırakılmış ve 75 şirket üzerinden çalışma gerçekleştirilmiştir. Analize tabii tutulan şirketlerin listesi Ek 1’de gösterilmiştir.

Araştırmanın bulguları

Kamu Aydınlatma Platformu Sürdürülebilirlik Uyum Raporu vasıtasıyla elde edilen genel ilkelere ait skorlara yönelik frekans dağılımı Tablo 3’de gösterilmektedir.

Tablo 3: Genel İlkelere Ait Skorlara Yönelik Frekans Dağılımı

Genel İlkeler Skorları	Frekans	Yüzde	Genel İlkeler Skorları	Frekans	Yüzde
1,50	1	1,3	2,67	11	14,7
2,17	3	4,0	2,75	7	9,3
2,25	1	1,3	2,83	9	12,0
2,33	2	2,7	2,92	11	14,7
2,50	1	1,3	3,00	26	34,7
2,58	3	4,0	Toplam	75	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, analize tabii tutulan şirketlerin %34,7’si 3,00 skor ile sürdürülebilirlik uyum raporu genel ilkelerine tam uyum sağladığı tespit edilmiştir. Bu şirketleri sırasıyla %14,7 ile 2,92 skora sahip işletmeler ve yine %14,7 ile 2,67 skora sahip işletmeler takip etmektedir. Sürdürülebilirlik uyum raporu genel ilkelere uyum skoru en düşük olan işletmenin skorunun ise 1,50 olduğu belirlenmiştir. Genel ilkelere ait skorlara yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında ise, skorların genel itibariyle 2’nin üstünde olduğu, bu bağlamda işletmelerin sürdürülebilirlik uyum raporu genel ilkelerine en düşük seviyede bile “kısmen” uyum sağladığı söylenebilir.

Kamu Aydınlatma Platformu Sürdürülebilirlik Uyum Raporu vasıtasıyla elde edilen çevresel ilkelere ait skorlara yönelik frekans dağılımı Tablo 4’de gösterilmektedir.

Tablo 4: Çevresel İlgelere Ait Skorlara Yönelik Frekans Dağılımı

Çevresel İlgeler Skorları	Frekans	Yüzde	Çevresel İlgeler Skorları	Frekans	Yüzde
1,50	1	1,3	2,46	3	4,0
1,83	2	2,7	2,50	4	5,3
1,88	1	1,3	2,54	2	2,7
1,92	1	1,3	2,58	6	8,0
2,08	2	2,7	2,63	8	10,7
2,17	1	1,3	2,67	2	2,7
2,25	1	1,3	2,71	7	9,3
2,29	1	1,3	2,75	2	2,7
2,33	8	10,7	2,88	3	4,0
2,38	2	2,7	2,96	4	5,3
2,42	3	4,0	3,00	11	14,7
Toplam				75	100,0

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan şirketlerin %14,7'sinin çevresel ilkelere ait skorlarının 3,00 olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle 11 şirket çevresel ilkelere tam uyum sağladığını belirlenmiştir. Bu şirketleri sırasıyla %10,7 ile 2,63 ve 2,33 skorlara sahip işletmeler takip etmektedir. En düşük çevresel ilke skoruna sahip şirketin skoru ise 1,50'dir. Çevresel ilkelere yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında ise, araştırmaya katılan şirketlerin çoğunluğunun skorunun 2'den yüksek olduğu, bu durumun ise şirketlerin çevresel ilkelere en düşük seviyede bile kısmen uyum sağladığı ifade ettiği söylenebilir.

Kamu Aydınlatma Platformu Sürdürülebilirlik Uyum Raporu vasıtasıyla elde edilen sosyal ilkelere ait skorlara yönelik frekans dağılımı Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5: Sosyal İlgelere Ait Skorlara Yönelik Frekans Dağılımı

Sosyal İlgeler Skorları	Frekans	Yüzde	Sosyal İlgeler Skorları	Frekans	Yüzde
1,88	1	1,3	2,65	2	2,7
2,06	1	1,3	2,71	1	1,3
2,35	1	1,3	2,76	2	2,7
2,41	1	1,3	2,82	5	6,7
2,47	2	2,7	2,88	8	10,7
2,53	1	1,3	2,94	8	10,7
2,59	1	1,3	3,00	41	54,7
Toplam				75	100,0

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan şirketlerin %54,7'sinin sosyal ilkelere ait skorlarının 3,00 olduğu belirlenmiş dolayısıyla bu şirketlerin sosyal ilkelere tam uyum sağladıkları tespit edilmiştir. Bu şirketleri sırasıyla %10,7 ile 2,94 ve 2,88 sosyal ilke skoruna sahip işletmeler takip etmektedir. En düşük sosyal ilke skoruna sahip şirketin skoru ise 1,88'dir. Sosyal ilkelere ait skorlara yönelik genel yorum yapıldığında ise, şirketlerin %54,7 sinin tam uyum sağladığı geriye kalan şirketlerin skorlarının ise genel itibarıyla 2'nin üstünde olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda şirketler sosyal ilkelere en düşük seviyede bile kısmen uyum sağladıkları söylenebilir.

Kamu Aydınlatma Platformu Sürdürülebilirlik Uyum Raporu vasıtasıyla elde edilen kurumsal yönetim ilkelere ait skorlara yönelik frekans dağılımı Tablo 6'da gösterilmektedir.

Tablo 6: Kurumsal Yönetim İlkelerine Ait Skorlara Yönelik Frekans Dağılımı

Kurumsal Yönetim İlkeleri Skorları	Frekans	Yüzde	Kurumsal Yönetim İlkeleri Skorları	Frekans	Yüzde
2,00	8	10,7	3,00	64	85,3
2,50	3	4,0	Toplam	75	100

Tablo 6 incelendiğinde, araştırmaya katılan şirketlerin %85,3'nün 3,00 ortalama ile kurumsal yönetim ilkelere ait skorlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda şirketlerin büyük bir çoğunluğunun kurumsal yönetim ilkelere tam uyum sağladığı söylenebilir.

Araştırma değişkenlerine yönelik tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Değişkenlere Yönelik Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Değişkenler	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	Standart Sapma
Genel İlgeler	1,50	3,00	2,7911	0,26684
Çevresel İlgeler	1,50	3,00	2,5694	0,32401
Sosyal İlgeler	1,88	3,00	2,8800	0,21784
Kurumsal Yönetim İlkeleri	2,00	3,00	2,8733	0,31935
Finansal Olmayan Kilit Performans Endeksi	1,39	2,42	1,7979	0,24296

Tablo 7 incelendiğinde, sürdürülebilirlik uyum raporu ilkelerinin ortalamalarının 2'nin üstünde olduğu belirlenmiştir. Daha önceki frekans dağılımı kısmında da bahsedildiği gibi analize katılan şirketlerin, sürdürülebilirlik uyum raporlarına en düşük seviye kısmen uyum sağladığı ve çoğunlukla tam uyum sağladıkları söylenebilir. En yüksek ortalamaya sosyal ilkeler sahipken, bu ilkeyi kurumsal yönetim ilkeleri, genel ilkeler ve çevresel ilkeler takip etmektedir. Ayrıca yine Tablo 7'de görüldüğü gibi şirketlerin finansal olmayan kilit performans endeks değerlerinin ortalamasının 1,79 olduğu belirlenmiştir. Analize tabii şirketlerin sürdürülebilirlik uyum raporlarında yer alan ilkelere en alt seviyede bile kısmen uyum sağladığı belirlenmiştir.

Araştırmanın analiz aşamasına geçilmeden önce elde edilen verilerin güvenilirliğini tespit edebilmek adına Cronbach's Alpha değeri ve bu verilerin normal dağılıp/dağılmadığını tespit edebilmek adına Çarpıklık-Basıklık değerleri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Değişkenlere Yönelik Güvenilirlik ve Çarpıklık-Basıklık Değerleri

Değişkenler	Cronbach's Alpha	Çarpıklık	Basıklık
Sürdürülebilirlik Uyum Raporu İlkeleri	0,866	-0,770	0,856
Finansal Olmayan Kilit Performans Göstergeleri Endeksi	0,884	0,316	-0,359

Tablo 8 incelendiğinde, Cronbach's Alpha değerleri 0,866 ve 0,884 olarak tespit edilmiştir. Cronbach's Alpha değerinin 0,80'den yüksek çıkması durumunda elde edilen verilerin güvenilir olduğu ve analiz aşamasına geçilebileceği belirtilmiştir (Kılıç, 2016: 47). Çarpıklık-Basıklık değerinin ise -1,00 ile +1,00 arasında olması durumunda verilerin normal dağılıma sahip olduğu belirtilmiştir (Cevahir, 2020). Tablo 8 incelendiğinde değişkenlere yönelik çarpıklık-basıklık değerlerinin belirlenen aralıkta yer aldığı ve verilerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın amacı kapsamında değişkenlere yönelik korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9: Değişkenlere Yönelik Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5	
1. Genel İlkeler	r	1				
	p					
2. Çevresel İlkeler	r	0,753**	1			
	p	0,000				
3. Sosyal İlkeler	r	0,740**	0,572**	1		
	p	0,000	0,000			
4. Kurumsal Yönetim İlkeleri	r	0,650**	0,473**	0,704**	1	
	p	0,000	0,000	0,000		
5. Finansal Olmayan Kilit Performans Göstergeleri Endeksi	r	0,465**	0,318**	0,444**	0,198	1
	p	0,000	0,005	0,000	0,089	

Tablo 9 incelendiğinde, sürdürülebilirlik uyum raporu genel ilkeleri ile çevresel, sosyal, kurumsal yönetim ilkeleri ve finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeksi arasında p değerlerinin 0,05'den düşük çıkması nedeniyle ilişki olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde çevresel ilkeler ile sosyal, kurumsal yönetim ilkeleri ve finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeksi ilişki olduğu belirlenmiştir. Sosyal ilkeler ile kurumsal yönetim ilkeleri ve finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna karşılık kurumsal yönetim ilkeleri ile finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında p değerinin 0,05'den yüksek çıkması nedeniyle bir ilişki tespit edilememiştir. Bu bağlamda araştırmanın hipotezlerinden "H₄= Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan kurumsal yönetim ilkeleri, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkiler" hipotezi korelasyon analizi sonucunda reddedilmiştir.

Korelasyon analizi ile ilişkisi tespit edilen değişkenlerin, etkilerinin tespit edebilmesi amacıyla regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Tablo 10'da değişkenlere yönelik regresyon analizi sonuçları gösterilmektedir.

Tablo 10: Değişkenlere Yönelik Regresyon Analizi

ANOVA (Sig.)		Finansal Olmayan Kilit Performans Göstergeleri Endeksi	
Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişken	Sig.(p)	B
		Genel İlkeler	0,034
Çevresel İlkeler		0,010	0,362
Sosyal İlkeler		0,042	0,250

Tablo 10 incelendiğinde, sürdürülebilirlik uyum raporu ilkeleri, finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeksini %30,9 oranında etkilediği tespit edilmiştir. ANOVA değerinin 0,05’den düşük çıkması ise bağımsız değişkenlerden en az bir tanesinin bağımlı değişkeni etkilediğini ifade etmektedir. Hangi değişken/değişkenlerin finansal olmayan kilit performans göstergeleri endeksini etkilediği tespit edebilmek adına sig.(p) değerleri 0,05’den düşük çıkan değişkenlerin sonuçları incelenmiştir. Bu bağlamda sürdürülebilirlik uyum raporu genel, çevresel ve sosyal ilkelerin sig. (p) değerlerinin 0,05’den düşük çıkması nedeniyle finansal olmayan kilit performans göstergelerini anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir. Bu anlamlı etkinin pozitif yönlü olup olmadığının tespit edilmesi adına Beta değerleri incelenmiş ve değişkenlerin beta değerlerinin pozitif çıkması nedeniyle etkilerin pozitif yönlü anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda araştırmanın H₁, H₂ ve H₃ hipotezleri kabul edilmiştir. Sürdürülebilirlik ilkelerinde yer alan genel ilkeler, çevresel ilkeler ve sosyal ilkeler ile finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında ilişkiler tespit edilmiştir. Finansal olmayan kilit performans göstergeleri ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında ise bir ilişki tespit edilememiştir. Ayrıca ilişkisi tespit edilen çevresel, sosyal ve genel ilkelerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Bu bağlamda rakiplerine karşı sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmek isteyen işletmelerin, finansal olmayan bilgilerini bilgi kullanıcıları ile paylaşırken kurumsal yönetim ilkelerinden ziyade genel, çevresel ve sosyal ilkelere daha fazla odaklanması gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın amacı kapsamında geliştirilen hipotez sonuçlarının genel görünümü Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Hipotez Test Sonuçlarının Genel Görünümü

HİPOTEZLER	KABUL/RET	AÇIKLAMA
H ₁ = Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan genel ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkiler.	Kabul	Sig.(p) değeri 0,05’den düşük, pozitif beta değeri
H ₂ = Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan çevresel ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkiler.	Kabul	Sig.(p) değeri 0,05’den düşük, pozitif beta değeri
H ₃ = Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan sosyal ilkeler, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkiler.	Kabul	Sig.(p) değeri 0,05’den düşük, pozitif beta değeri
H ₄ = Sürdürülebilirlik uyum raporunda yer alan kurumsal yönetim ilkeleri, şirketlerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkiler.	Ret	İlişki tespit edilememiştir.

Sonuç ve öneri

Günümüz rekabet koşullarında işletmeler açısından sadece finansal bilgilerin bilgi kullanıcıları ile paylaşılması işletmeler açısından sürdürülebilir rekabet avantajı sağlama bağlamında çeşitli problemleri de beraberinde getirmektedir. İşletmeler açısından sadece finansal bilgilerin değil aynı zamanda çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim ilkeleri gibi çeşitli ilkelerin de bilgi kullanıcıları ile paylaşılması bir nevi zorunluluk haline gelmiştir. Sürdürülebilirlik raporlaması olarak adlandırılan ve işletmelere sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamak amacıyla yayınlanması gereken raporlar, Türkiye’de 2020 yılında yayımlanan kurumsal yönetim tebliğiyle “uy ya da açıkla” prensibiyle kısmen zorunluluk haline getirilmiştir. Sürdürülebilirlik ilkeleri uyum raporları adı verilen bu raporlarda, işletmelere ait genel ilkeler, çevresel ilkeler, sosyal ilkeler ve kurumsal yönetim ilkeleri SPK tarafından belirlenen şablon çerçevesinde ilgililer ile paylaşılmaya başlanmıştır. Literatür taramaları incelendiğinde sürdürülebilirlik uyum raporlarının işletme performansına etkisini tespit eden birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Fakat işletmeler açısından bu raporların sadece finansal performansa etkisinin değil finansal olmayan performansa olan etkisinin de tespit edilmesi gerekmektedir. Bu

çalışmada, sürdürülebilirlik raporlarının işletmelerin finansal olmayan performanslarına etkisini tespit edebilmek adına kilit performans göstergelerinin kullanılması tercih edilmiştir. Performans göstergeleri deyince ilk olarak akla finansal performans gelse de kilit performans göstergeleri bünyesinde finansal olmayan göstergeleri de barındırmaktadır. Finansal olmayan bilgilerin doğası gereği işletmeler ile bilgi kullanıcıları arasında yönetmelik, yönerge vb. zorunluluklardan ziyade kurumsal diyalog ile ilişki kurulması gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda bu çalışmada finansal olmayan bilgiler, işletmelerin faaliyet ve finansal raporlarının incelenmesi sonucunda elde edilen kilit performans göstergeleri ile tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; analize tabii şirketlerin sürdürülebilirlik uyum raporlarında yer alan ilkelere en alt seviyede bile kısmen uyum sağladığı belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik ilkelerinde yer alan genel ilkeler, çevresel ilkeler ve sosyal ilkeler ile finansal olmayan kilit performans göstergeleri arasında ilişkiler tespit edilmiştir. Finansal olmayan kilit performans göstergeleri ile kurumsal yönetim ilkeleri arasında ise bir ilişki tespit edilememiştir. Ayrıca ilişkisi tespit edilen çevresel, sosyal ve genel ilkelerin finansal olmayan kilit performans göstergelerini pozitif yönlü anlamlı düzeyde etkilediği belirlenmiştir. Bu bağlamda rakiplerine karşı sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmek isteyen işletmelerin, finansal olmayan bilgilerini bilgi kullanıcıları ile paylaşırken kurumsal yönetim ilkelerinden ziyade genel, çevresel ve sosyal ilkelere daha fazla odaklanması gerektiği söylenebilir.

Türkiye’de 2020 yılında yayımlanan tebliğ ile daha önceki kısımlarda bahsedildiği gibi kısmen zorunluluk haline getirilen sürdürülebilirlik raporları KAP vasıtasıyla incelenmiştir. BİST sürdürülebilirlik endeksinden yer alan 75 şirketin raporları incelendiğinde, şirketlerin sadece 2022 yılında bu raporları yayınladığı görülmekte dolayısıyla bu çalışmada sadece 2022 yılına ait veriler kullanılabilmiştir. Bu durum ise çalışmanın kısıtı olarak değerlendirilebilir. Bundan sonraki akademik çalışmalar için farklı yıllara ait sürdürülebilirlik raporlarının karşılaştırılması ve bu raporların finansal/finansal olmayan performansa etkisinin tespiti öneri olarak sunulabilir.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review:

Dış bağımsız

Externally peer-reviewed

Çıkar Çatışması / Conflict of interests:

Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

The author has no conflict of interest to declare.

Finansal Destek / Grant Support:

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça / References

- Açıkgöz, T. (2022). Sürdürülebilirlik Raporlamasının Piyasa Riski ve Volatilite Yayılmaları Üzerindeki Etkisi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 24(4), 936-958.
- Alpay, E. E., & Varıcı, İ. (2022). Üçlü Sorumluluk Açıklamalarının Kazanç Yönetimi Uygulamaları Üzerinde Kısıtlayıcı Rolü Var mıdır? *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 37, 187-204.
- Amosun, O. O., Owolabi, S. A., & Odunlade, O. A. (2022). Social and Environmental Accounting and Performance of Banking Companies Quoted in Nigeria. *Journal of Finance and Accounting*, 10(3), 160-167.

- Apak, İ. (2023). Çevre Muhasebesi ve Raporlama: İşletme Raporları Üzerinden Bir İnceleme . S. Evcı, & İ. Kefe içinde, *Muhasebe ve Finans Araştırmaları* (s. 23-46). Ankara: Gazi kitapevi.
- Arslan, C. M., & Kısacık, H. (2017). The Corporate Sustainability Solution: Triple Bottom Line. *The Journal of Accounting and Finance*(July 2017 Special Issue), 18-34.
- Cavlak, H. (2021). Temel Performans Göstergeleri ile Kritik Başarı Faktörlerinin İlişkisi: Bir Havayolu İşletmesi Uygulaması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 43(1), 78-99.
- Cevahir, E. (2020). *SPSS ile Nicel Veri Analizi Rehberi* (1. b.). İstanbul: Kibele Yayınları.
- Düzer, M., & Önce, S. (2018). Sürdürülebilirlik Performans Göstergelerine İlişkin Açıklamaların Finansal Performans Üzerine Etkisi: BİST’te Bir Uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(1), 91-117.
- Elkington, J., & Rowlands, I. (1999). Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business. *Alternatives Journal*, 42.
- Emir, S., & Kıymık, Ü. (2021). Sürdürülebilirlik Düzeyinin Finansal Performans Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi: Borsa İstanbul’da Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi (MUVU)/Journal of Accounting & Taxation Studies (JATS)*, 14(1), 101-128.
- Güngör, Ş. T. (2019). Kurumsal Sürdürülebilirlik Faaliyetlerinin Firma Değeri Üzerine Etkisi: BIST100 Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(3), 2076-2083.
- Hogan, J., & Lodhia, S. (2011). Sustainability reporting and reputation risk management: an Australian case study. *International Journal of Accounting & Information Management*, 19(3), 267-287.
- Hourneaux, F., Gabriel, M. L., & Vázquez, D. A. (2018). Triple bottom line and sustainable performance measurement in industrial companies. *Revistade Gestão*, 25(4), 413-429.
- Hultberg, E., & Pal, R. (2023). Exploring Scalability from a Triple Bottom Line Perspective: Challenges and Strategic Resources for Fashion Resale. *Circular Economy and Sustainability*, 1-31. doi:http://doi.org/10.1007/s43615-023-00267-0
- Hussainey, K., & Salama, A. (2010). The Importance of Corporate Environmental Reputation to Investors. *Journal of Applied Accounting Research*, 11(3), 229-241.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenilirlik Katsayısı. *Journal of Mood Disorders*, 6(1), 47-48.
- Koçyiğit, S. Ç., Baskan, T. D., & Temelli, F. (2023). Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmelerin “Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi”nde Yer Alan İkelere Uyum Derecelerinin Tespit Edilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*(25 (MODAVICA Özel Sayısı)), 77-98.
- Lehner, O. M., & Harrer, T. (2019). Accounting for Economic Sustainability: Environmental, Social and Governance Perspectives. *Journal of Applied Accounting Research*, 20(4), 365-371.
- Lodhia, S. K., & Sharma, U. (2019). Sustainability accounting and reporting: recent perspectives and an agenda for further research. *Pacific Accounting Review*, 31(3), 309-312.
- Lodhia, S., & Hess, N. (2014). Sustainability accounting and reporting in the mining industry: current literature and directions for future research. *Journal of Cleaner Production*(84), 43-50.
- Mio, C., Fasan, M., C.Marcon, & S.Panfilo. (2020). The Predictive Ability of Legitimacy and Agency Theory After The Implementation of The EU Directive on Non-Financial Information. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(6), 2465-2476.
- Mok, A., Yu, H., & Zihayat, M. (2022). The Trends of Sustainability in the Luxury Fashion Industry: A Triple Bottom Line Analysis. *Journal of Global Fashion Marketing*, 360-379.
- Olatunji, E., & Olaoye, A. (2021). Impact of Triple Bottom Line Reporting On Accounting Information Disclosure of Some Selected Money Deposit Banks In Nigeria. *The Journal of Economic Research & Business Administration*, 138(4), 81-90.
- Özkan, A., Tanç, Ş., & Taşdemir, B. (2018). Sürdürülebilirlik Açıklamaları Kapsamında Kurumsal Sosyal Sorumluluğun Kârlılık Üzerine Etkisi: BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 560-577.
- Sermaye Piyasası Kurulu. (2024, 1 1). Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi. www.spk.gov.tr: https://spk.gov.tr/surdurulebilirlik adresinden alındı

- Süklüm, N., & Hiçyorulmaz, E. (2019). BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki İşletmelerin Sosyal Sorumluluk ve Çevre Muhasebesi İlişkisi Açısından İncelenmesi: Bir İçerik Analizi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(4), 1806-1824.
- Zarzycka, E., & Krasodomska, J. (2022). Non-financial key performance indicators: what determines the differences in the quality and quantity of the disclosures? *Journal of Applied Accounting Research*, 23(1), 139-162.

Appendix (Ekler)

Appendix 1: (Ek 1:) Analize Tabi Tutulan Şirketler

AG ANADOLU GRUBU HOLDİNG A.Ş.	BRİSA BRIDGESTONE SABANCI LASTİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	LOGO YAZILIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.
AGESA HAYAT VE EMEKLİLİK A.Ş.	COCA-COLA İÇECEK A.Ş.	MARGÜN ENERJİ ÜRETİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TÜRK HAVA YOLLARI A.O.
AKBANK T.A.Ş.	ÇİMSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	MAVİ GİYİM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.
AKÇANSA ÇİMENTO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	DOÇAN ŞİRKETLER GRUBU HOLDİNG A.Ş.	MİGROS TİCARET A.Ş.	TÜRK TRAKTÖR VE ZİRAAT MAKİNELERİ A.Ş.
AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	DOĞUŞ OTOMOTİV SERVİS VE TİCARET A.Ş.	MLP SAĞLIK HİZMETLERİ A.Ş.	TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.
AKFEN GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	ENERJİSA ENERJİ A.Ş.	NATUREL YENİLENEBİLİR ENERJİ TİCARET A.Ş.	TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.
AKİŞ GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	ENKA İNŞAAT VE SANAYİ A.Ş.	NETAŞ TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.
AKSA AKRİLİK KİMYA SANAYİİ A.Ş.	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	OTOKAR OTOMOTİV VE SAVUNMA SANAYİ A.Ş.	TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI A.Ş.
AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.	ESENBOĞA ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.	PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.	TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.
AKSİGORTA A.Ş.	FORD OTOMOTİV SANAYİ A.Ş.	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.
ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.	GALATA WIND ENERJİ A.Ş.	PINAR SÜT MAMULLERİ SANAYİİ A.Ş.	ÜLKER BİSKÜVİ SANAYİ A.Ş.
ANADOLU ANONİM TÜRK SİGORTA ŞİRKETİ	GLOBAL YATIRIM HOLDİNG A.Ş.	POLİSAN HOLDİNG A.Ş.	VESTEL BEYAZ EŞYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
ANADOLU EFES BİRACILIK VE MALT SANAYİİ A.Ş.	HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.	VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
ANADOLU HAYAT EMEKLİLİK A.Ş.	İSKENDERUN DEMİR VE ÇELİK A.Ş.	ŞEKERBANK T.A.Ş.	YAPI VE KREDİ BANKASI A.Ş.
ARÇELİK A.Ş.	İŞ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.	ŞOK MARKETLER TİCARET A.Ş.	ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş.
ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	KARSAN OTOMOTİV SANAYİİ VE TİCARET A.Ş.	TAT GIDA SANAYİ A.Ş.	
AYDEM YENİLENEBİLİR ENERJİ A.Ş.	KEREVİTAŞ GIDA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TAV HAVALİMANLARI HOLDİNG A.Ş.	
AYGAZ A.Ş.	KİMTEKS POLİÜRETAN SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TEKFEN HOLDİNG A.Ş.	
BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.	KOÇ HOLDİNG A.Ş.	TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.	
BİZİM TOPTAN SATIŞ MAĞAZALARI A.Ş.	KORDSA TEKNİK TEKSTİL A.Ş.	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	